

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 261

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XI METAI

ANDRIUS NORIMAS

RAMOVĖJE

— Prašau!

— Prašau, prašau!

Leitenantas Mingėla vis dėlto įprašė kapitoną Kilną pirmą įeiti į ramovę. Jų pasikalbėjimas nutrūko. Skubėjo pietų. Pertrauka neilga — nuo 11 iki 2 valandos, o karininkų prie stalo prisirenka net dvi paimos.

Skubiai nusimetęs milinę, leitenantas Mingėla norėjo eiti į valgyklą, bet kapitonas jį sulaikė:

— Užsirašyk — tuoj po pietų sulošime.

— Aha! Gerai!

Leitenantas skubiai įžengė į biliardo kambarį. Užbėgo už akių neseniai atvykusiam į pulką jaunesniajam leitenantui Kruopiui, pagriebė kreidos gabalėlį ir ant juodos lentos užrašė savo pavardę.

— Tai jau aš būsiu antras iš eilės, — nusijuokė pralenktasis.

Į kambarį įėjo dar vienas kitas pulko karininkų. Juokaudami užsirašė eilėn lošti biliardą.

* * *

Pietūs baigėsi. Pirmoji pamaina jau laizė šaukšteliu su kisieliu, o už jų nugarų, dabodami vietas, jau stovėjo kiti išalkę karininkai. Mat, valgyklos stalas buvo ne per didelis.

Kapitonas Kilna kryptelėjo galva, rodydamas Mingėlai biliardo link, ir atsistojo. Leitenantas Mingėla padėjo šaukštelį ir, taip pat kaip ir kiti jau pavalgę karininkai, užleido vietą užpakaly stovinčiam majorui Stumbrui.

Įėjęs į biliardinę, Mingėla rado kapitoną jau besirenkantį lazda. Primerkęs akį ir ištiesęs lazda lango link, kapitonas rinko tiesesnę. Mingėla, metęs žvilgsnį į išrikiuotą pasienyje tam tikrame stovė lazdas, rado savo įprastąją, su įpiautu drūtgalyje rėželiu.

— Na, tai pradėsime? — kapitonas kils-telėjo lazda ir užsimetė ant peties.

— Pradėsime, — atsiliepė Mingėla. — O po kiek?

— Ką čia smulkintis! Po dešimtį litų už trikampį.

— Amerikonišką

— Žinoma, greičiau eis.

— Na, laikyk!

Kapitonas metė savo lazda Mingėlai, kuris ją pagavo per vidurį ir paliko rankoje atkišęs į kapitoną. Kilna suėmė už lazdos virš Mingėlos saujos, Mingėla perėmė virš kapitono rankos, ir Kilnai beliko vos poros centimetrų gabalėlis, kurį jis, tačiau, stipriai nutvėrė. Lazda liko jo rankoje.

— Tai aš pradėdu! Statyk! — linksmi sušuko Kilna.

Mingėla išiminėjo iš spintelės po du kaulinius rutulius, dėdamas juos ant žalios biliardo stalo gelumbės. Paskui nuo rutulių spintelės paėmė medinį trikampį ir, apjuosęs juo kaulinius rutulius, lengvai raičiojo, lyg ratus per gelumbę, kad "sušiltų".

Tuo tarpu Kilna rūpestingai trynė mėlyna kreida savo lazdos smaigalį.

— Po kiekvieno trikampio užrašyk rezultatus lentoje! — tarė Kilna. — Ar neturi popietinių užsiėmimų?

— Ne, tik rytoj po pietų...

Mingėla "tepė" savo lazda, o kapitonas, pasistatęs vieną rutulį, taikėsi į kitame ga-

Karaliaus Mindaugo ir jo žmonos Mortos vainikavimas.

A. Varno paveikslas

(Iš Dr. V. Sruogienės spausdinamos Lietuvos istorijos).

ADOMAS P. JASAS

PER LAIMĖS SODĄ

Tokia maža širdies paguoda, net ir sakyti taip kuklu: eini per šviesų laimės sodą, o laimė — po stiklu

su orchidėjom ir su mėtom (kas grožį žodžiais išsakys?) tik tam, kad praeitį minėtum kaip angelo akis...

le stalo surikiuotą rutulių trikampį. Jo pradėdas plikti viršugalvis kiek paraudo nuo įsitempimo.

— Sunku po pietų, — pramurmėjo Kilna, staigiū judesiu pastūmęs lazda ir sudavęs į sviedinį, kuris gražiai risdamasis, palietė trikampio patį kraštinį sviedinį ir, atsimušęs nuo jo sausu kaukštelėjimu, pakrypo kampinio lizdo link, kurio angoje, kiek paspuodėjęs, lepterėjo į pintų virvelių krepšį.

— Oho! Gera pradžia! — sušuko Mingėla, matydamas stipraus partnerio pasisekimą. Kilna atsegė aukštą munduro apykaklę ir garsiai išpūtė orą.

Tuo metu į salę įėjo keli karininkai. Metę savas replikas dėl prasidėjusio žaidimo, sustojo pasieniais, susėdo kėdėse, sekdami gerų lošėjų rungtynes.

Patenkintas pirmuoju smūgiu, Kilna rimtai ir susikaupęs apžiūrino smūgio išardyto rutulių trikampio padėtį. Suradęs sau tinkamą dviejų rutulių padėtį, pastatė ant ištiesių pirštų, bet sulenktu delnu ir iškeltu nykščiu kairę ranką ties pat vienu baltu rutuliu. Padėjo lazdos laibgalį tarp nykščio ir smiliaus įlenkime. Palinkęs ir primerkęs kairę akį, taikė į kitą sviedinį, stovintį netoli kampinio lizdo. Staigus smūgis, trumpas kaukštelėjimas — ir priekinis rutulys, suskambėjęs į metalinius krepšio apkaustymus, pasinėrė į minkštą, pintą krepšėlį. Užpakalinis sviedinys kaip įbestas liko vietoje.

— Du prieš nulį!

Pasinaudodamas gera paskutiniojo sviedinio padėtimi, Kilna suvarė į tą patį lizdą dar du viena po kito rutulius. Bet kiti sviediniai išsiblaškę lyg putpelės, besirisdami ir atsimušinėdami vienas į kitą, beveik po visą stalo pusę.

Patenkintas savo pasisekimu ir jausdamas jaunesnių žiūrovų pasigėrėjimą jo žaidimu, kapitonas ilgai vaikščiojo, rinkdamas naują "auką".

— Kad tik negaučiau "sausos"!... — nusijuokė Mingėla.

— O gali atsitikti! — rimtai atšovė Kilna, iš anksto džiaugdamasis dvigubu laimėjimu. Sustojo, įsižiūrėdamas į sviedi-

nus. Taikydamas "pistoletu", t.y. tik viena ranka laikydamas lazda lyg ietį, stumtelėjo pasirinktą sviedinį. Šis atsimušė į kitą, pavarydamas jį lizdo link. Pastumtasis rengėsi įsiristi į lizdą, bet suspuodėjęs, susvyravo, tarytum sužeistas, ir pasiliko angoje stovėti, lyg bijodamas iš aukštai kristi į maišelį...

— Aha! "Zagubkė"!*) — linksmi sušuko Mingėla. — Išnaudosim, išnaudosim!

Kilna apmaudingai nusispiovė, net susiriesdamas, ir su baime žiūrėjo į rutulį, lyg laukdamas — gal jis įkris, pagaliau, į lizdą.

Atsargiai, pirštų galais priselinęs prie stalo, kad nevikriu judesiu nepajudintų kabančio savižudžio sviedinio, Mingėla pakėlė lazda. Nutaikė su prie krašto stovinčiu rutuliu, kurį ilgu, lengvu smūgiu atskyręs nuo gelumbinės briaunos, nukreipė į netaikmingai ties anga purpsantį nevykusį Kilnos sviedinį. Sudavęs į "savižudį" ir įvertęs jį į krepšėlį, pasiūstasis sviedinys, tarytum aną pavaduodamas, atsistojo lizdo angoje, lyg liūto nasruose. Vieną po kito Mingėla tokiu pat būdu suvarė į nelaimingą lizdą net šešis sviedinius, kiekvieną palydėdamas pasitenkinimo stenėjimu.

— Tai jau ir su kaupu atsilyginau! — tarė jis. Šį kartą nebeturėdamas lizdo angoje "zagubkės", pasirinko ne visai tiesų "kampą", kuris jam nepavyko.

Kapitonas Kilna užsirūkė papirosą ir nervingai kramtė jį dantyse. Mingėlai baigus nepavykusį smūgį, priejo prie stalo ir įtemptai sekė dar teberiedantį sviedinį stalo vidury.

— Na, dabar tai jau pažiūrėsime!

Smūgiai sekė vienas po kito. Abiem nesisėkė įmušti rutulio. Pradinio lošimo įtempimas vis augo, kol kapitoniui dubletu pavyko išlyginti rezultata — abu turėjo įvarę po šešis sviedinius. Ant stalo beliko keturi sviediniai. Įvartytieji į lizdus rutuliai buvo iš jų išimti ir įdėti į atitinkamus skyrius spintelėje, pakabintoje šalia užrašų lentos, bylodami apie lošimo rezultata. Viršuje: kapitono penki baltieji ir vienas raudonas, o apatiniam skyriuje — Mingėlos šeši baltieji.

Mingėla atsisegė veržiančią munduro apykaklę ir, ilgai taikęs, sudavė smūgį. Linksmi suskambėjęs į apkaustymą, baltukas įkrito į lizdą. Liko trys sviediniai: vienas prie krašto, tarp dviejų kampinių lizdų, prie briaunos prisiglaudęs, kitas — kiek toliau nuo briaunos apie vidurinį lizdą, ir trečias — prie ingame stalo gale, arti kampinio lizdo. Mingėla nusitaikė antruoju į paskutinį rutulį ir tiesiu, smarkiu smūgiu nusiuntė baltą rutulį prie kito.

*) Zagubkė — iš rusų kalbos zagubit — pražudyti. Zagubkė, šiuo atveju reikštų — savižudis, pražudantis. Deja, šis terminas plačiai vartojamas Lietuvoje prie biliardo stalo. Aut. (Tąsa 2-me psl.)

GRAŽI DOVANA

Neseniai Terros Leidykla paleido į pasaulį gražią įdomią knygą. Pats autorius, Balys Sruoga, šią savo knygą laiko kaip dovaną ir skiria ją — *jauniems ir linksmiems*.

Kodėl ją parašė, vėl pasisako autorius: "Didžiojo prancūzų tautos karžygio imperatoriaus Napoleono atsilankymo į Lietuvą 125 metų sukaktuvėms paminėti". Tos sukaktuvės buvo 1937 metais. Turinys bendrais žodžiais irgi nusakytas knygos pradžioje: "Kaip Jonis Mažrimukas 1812 metais iš Vieکشnių Kaunan nusikraustė ir Napoleoną regėjo — ir kas iš to išėjo".

Vyriausias veikėjas, atseit, Jonis — 12 metų žemaitukas, sumanus, drąsus ir energingas paauguolis.

Napoleono žygio metais, vasarą Jonio tėvas, Juozas Mažrimas, Bugių dvaro baudžiauninkas, gauna svarbų uždavinį. Urėdas duoda jam laišką, kad nuvežtų į Kauną ponui Daugirdui, naujam dvaro savininkui. Laiškas svarbus, tai nuosavybės dokumentas, iš varžytynių paleisto dvaro. Liepta saugoti tą laišką, kaip savo akį, ir tik pačiam ponui įteikti.

Juozas Mažrimas nėra prastas baudžiauninkas. Jis matęs pasaulio, narsus karys, dalyvavęs Kastiuškos sukilime. Vienas pirmųjų stojo į pulkininko Vaitkevičiaus būrius, kuriuos sudarė žemaičiai. Vėliau atsidūrė Vilniuje Jasinskio daliniuose. Smarkus vyras buvo, didelis rimbas pasiliko jam veide nuo kazoko kardo.

Savo sūnų Jonį iš pat mažens pratino savarankiškai gyventi ir veikti. Ir augo tas Jonis, anot autoriaus, kaip vyras iš stuomens. Ko tik jis nematė ir nepatyrė. Vieکشnius supa didžiulės girios — šnypštynės, Karaliaučiaus, Bugių, Karalienės, Peiliškių, Klišių. Visos buvo Jonio išbraižytos, iškopinėtos.

Nuostabiliausi Kamanai — tai milžiniškos kelių tūkstančių hektarų pelkės girių glūdumoj. Jonis mėgo ir šitas pelkes, jų paslaptis, burtus, savotišką gamtą. Kiek čia įvairiausių paukščių, žvėrių. Net ir briedžių pasitaikydavo. O gyvačių!.. Gaudė tas gyvates ir parduodavo moterėlėms kaip vaistą. Pirmieji uždarbiai, kurie džiugino Jonį.

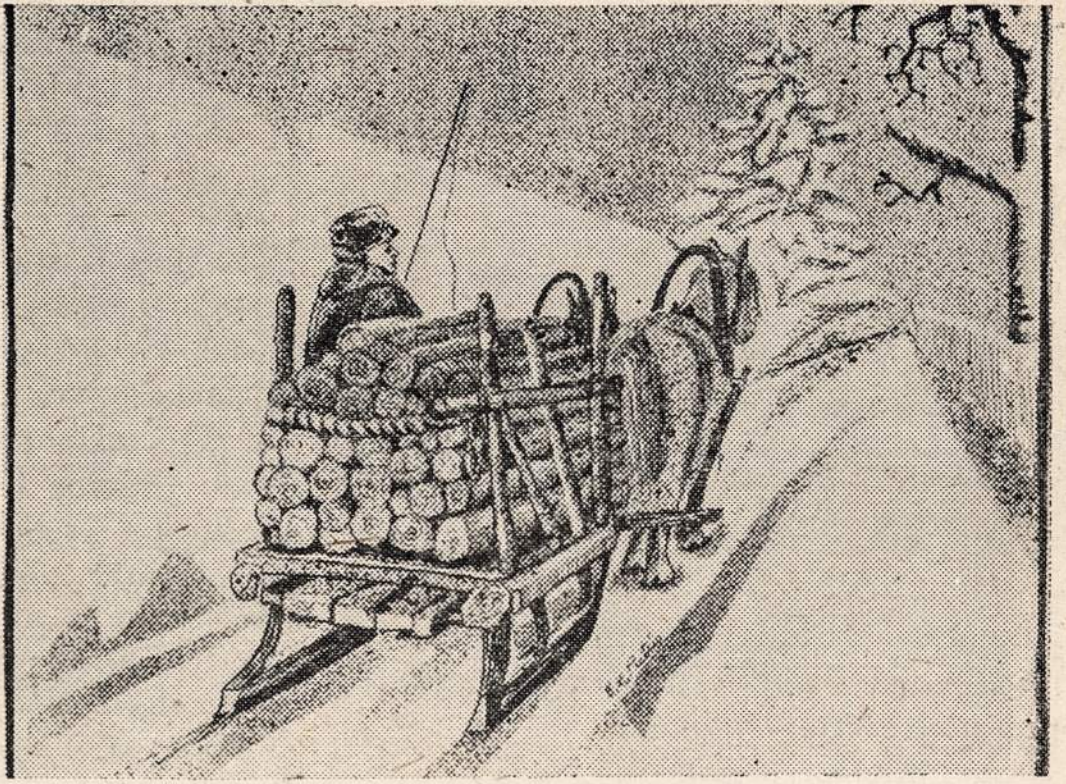
Ne svetimas jam buvo ir vandens sportas. Gerai pažino Ventą, Virvytę, netoli nuo Vieکشnių įtekančią į Ventą, ir Ašvą, beveik pro jų kaimą pratekančią. Čia jis nardė, plaukiojo laiveliu, žuvis gaudė. Jonis jau buvo perėjęs piemens bandymus, jau naktigonių jodavo. Giriose, vandenyse daug pavojų matęs, nuotykių išgyvenęs. Taigi "vyras" jau išbandytas, su patyrimu, ypač, kad toks gyvas ir judrus.

Neatsitiktinai Mažrimui buvo patikėtas tasai laiškas. Mažrimą parinko kaip būvusį kari, prityrusį ir patvarų žmogų. O Mažrimas, leisdamasis į tokią tolimą ir pavojingą anais laikais kelionę, pasiima su savim ir sūnų, nors motina labai priešinasi. Kelias dienas kelionė sekasi. Tik už Babtų, jau baigiant privažiuoti Kauną, užpuola juos kazokai. Tėvą suima ir nusivaro atgal į Kėdainius. Jonį palieka viena. Tik tiek, kad spėja surikti jam tėvas: "Jonis, Joni! Kepurė! Laiškas!" Tasai laiškas kaip tik buvo kepurė, kuri nukrito besitęsant su kazokais.

Jonis susirado tą kepurę, laišką ir drožia, kaip didelis, tuo pat tiesumu į Kauną. Pasiemia Vilijampolę, arba Slabadą. Į Kauną patekti neįmanoma. Dega tiltas, atitraukiančių rusų padegtas. Jonis nusiminė. Čia jis susiduria su Neries žveju. Padeda jam ištraukti tinklą ir dar sūrį prideda, kad perkeltų per Nerį. Žvejys atsilgindamas perkelia ir prideda didžiausią lydeką ir vėgėlę.

Drožia berniūktis Kauno gatvėmis su maskatuojančia lydeka ir žiopčiojančia

Ž I E M A

ADOMAS P. JASAS

PASKUTINIOJI MIRTIS

Tarp kalnų
iš vandens, pažaliavusiai seno,
kurs žiūrėti, it skęsti, klaikus,
kurs prieš amžius jau amžiais gyveno,
— plaukia dujos — užlieja laukus.

O visur
pro žemes, lyg pro degantį vašką,
smėlkias dūmai ir žiežirbos traška —
tai iš keršto gelmių lig dangaus
smilksta kraujas tautų — ne žmogaus...

Po ugnies,
kur granito skeveldros žėruoja,
paskutinė mirtis pražygiuoja —
plyšta šauksmas kaip plienas spengus:
tuoj sutirps paskutinis žmogus.

Ir ramu,
kai pro dūmus, lyg slegiantį marą,
kažkur skrenda dangaus angelai
ir vis gieda (giedoti jiems dera!):
— Jau taika, jau taika... pervėlai...

vėgėle krepšyje už pečių. Daug žioplių aplinkui seka ir tyčiojasi. Staiga vyriškis, lyg koks valkata, ištraukia lydeką ir bėga. Jonio šauksmą išgirsta praeiviai, sulaukia tą vyriškį. Čia pat atsiranda jautri ponias. Jonis pasigaili to vyriškio ir, kad jam nieko nedarytų, pasisako dovanojant lydeką. Prideda dar ir vėgėlę. Ponia nuveda Jonį pas Daugirdus. Pats šeimininkas už Nemuno, belaukias Napoleono. Namuose jo žmona, sūnus Staselis ir senas tarnas Tupika. Jonis atsisako atiduoti laišką poniam, nes esą liepta tik pačiam ponui įteikti. Tarnas pasipiktinęs tokiu berniūktis elgesiu, bet poniam patinka, kad rimtas ir pareižingas vaikinai. Ji supažindina su savo sūnum. Staselis sužavėtas žemaičiu, kuris toli keliavęs, daug matęs ir įvairių nuotykių patyręs. Abu vaikinai bematant susidraugauja. Jonis pasilieka nakvoti, nes tik ryt galėsias pamatyti poną.

Toliau vaikinai atiduodami Tado Rimgailos globai. Jis turės ryt nuvežti juos pas Daugirdą. Tadas, ponų namų draugas, įdomus žmogus. Jis irgi iš sukilėlių būrio, ilgai kariavęs Napoleono pulkuose, turįs ordenų ir sulaužytą ranką.

Lietuva ir lietuviai su dideliu džiaugsmu laukė Napoleono. Naujos viltys brėško. Tikėjosi išsivaduosią iš Rusų vergijos ir baudžiovos jungo. Bet lenkai ir sulenkėję Lietuvos ponai, nuo pirmųjų dienų apsupę Napoleoną, stengėsi įtikinti jį, kad čia vien tik Lenkija ir jokios Lietuvos nebėra. Napoleonas nebuvo toks naivus, nepatikėjęs, ką lenkai sako. Jis gerai žinojo istoriją ir mokėjo skirti Lietuvą nuo Lenkijos. Tikrieji Lietuvos bajorai, kaip Daugirdas, Goštautas, Tadas Rimgaila ir kiti, stengėsi prisistatyti Napoleonui kaip Lietuvos atstovai ir sutrukdyti lenkų klastas. Todėl ponas Daugirdas ir budėjo Panemunėn, anapus Nemuno, kad laiku pasveikintų atvykusį Napoleoną ir išdėstytų jam

Lietuvos reikalus.

Kitą dieną po Jonio atvykimo Napoleonas tikrai buvo jau Aleksoto aukštumose, vadinasi Kaune. Jo kariuomenės pulkų pulkai, net du šimtu tūkstančių vienoje vietoje, kėlėsi per Nemuną trimis iš plūdžių padarytais tiltais. Ponas Tadas skubėjo su vaikinais visa tai pamatyti. Beskubant jiems nelaimė atsitiko. Sulūžo vežimas Nemuno pakrantėse. Pats Tadas pasibalnojo arklių žydo Chodoso kieme ir, palikęs vaikus to pat žydo globai, nuskubėjo prie Napoleono.

Besikėliančios kariuomenės triukšmas, šūkių — Vive l'Empereur (Tegyvuoja Imperatorius)! — paveikė vaikus. Juodu nebenurimo ir slaptai pakiemiais, patvoriais išspruko iš žydo globos. Juodu kaip tik pataikė prie to kelio, kur rinkosi daugiau žmonių ir kur prajojo Napoleonas, lydmas savo generolų ir Kauno atstovų. Vaizdas įspūdingiausias. Daugelis taip buvo paveikti, kad suklupo ant kelių.

Visų įvykių pabaiga be galo laiminga Mažrimams, stačiai pasakiška. Vėliau atsirado pas Daugirdus ir senis Mažrimas, kazokų paleistas. Joniu Daugirdas labai sužavėtas buvo: pasižadėjo leisti jį mokslus drauge su savo sūnum ir padaryti žmogum. Čia pat paskelbė, kad Napoleonas naikina baudžiovą visoj Lietuvoj, todėl ir Daugirdo dvare visi kaimiečiai jau laisvi. Mažrimas būsiąs Bugių dvaro prievaidzas. Staselis su Tupika irgi vyksias į Bugius, kad ten pamiltų kaimo gyvenimą, žmones ir gamtą. Jonis būsiąs jam draugas ir mokytojas. Senis Mažrimas, tai girdėdamas, manė, kad sapnuoja. Bet tai buvo tikra teisybė.

Veikalas parašytas šviesia giedria nuotaika, gyvu vaizdingu stilium ir didele meile tiek savojo krašto, tiek žmonių. Įdomūs ir istoriniai ekskursai — iš lenkmečio sukilimo ir Napoleono karų. Nors knyga skirta jauniems ir linksmiems, bet suaugę ar liūdni taip pat mielai skaitys ją.

Knyga išleista gana dailiai ir švariai. Prie jos pagyvinimo daug prisideda retos istorinės iliustracijos, net 12 paveikslų: 1. Napoleonas, 2. Kaunas Napoleono laikais, 3. ulonų karininkas lietuvių kariuomenės Napoleono laikais, 4. Napoleono kariuomenė ilsisi, 5. raitieji šauliai, 6. Napoleono kariuomenė keliai per Nemuną, 7. Napoleono kariuomenė žygiuoja, 8. kautynės Haiti saloj, 9. Napoleono dragūnai kautynėse, 10. Napoleono kariuomenė Kaune, 11. lietuviai valstiečiai Napoleono laikais, 12. Napoleonas Vilniuje

Balys Sruoga, KAS BUS, KAS NEBUS, BET ŽEMAITIS NEPRAŽUS. 208 psl. Antrasis leidimas. Išleido TERRA. Spaudė M. Morkūno spaustuvė.

PETRAS ŠIRVOKAS

Nauja Juozo Švaisto knyga
230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.
Kaina \$2.00. Kreiptis į

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.
CHICAGO 8, ILLINOIS

EUGENIJUS ONEGINAS

Eiliuotas romanas

Vertė STEPAS VAZBYS

Vincio Krėvės-Mickevičiaus
Šviesiam Prisiminimui

(Tęsinys)

XXVIII

Numetęs kailinius tarnam,
Lengvai jis laiptais jau žingsniuoja.
Patūno veidrody plačiam.
Taip, tualetas jo tvarkoje.
Savim patenkintas į salę
Jis žengia, tarsi karvedys,
Nuo šokių kur visi apsalę,
Orkestras kvapo vos turis.
Pentinai ausį ten kutena
Tarp šlamančių ponių kojyčių,
Kurias vis žvilgsniai jauno, seno
Užkliūdo tyčia ir netyčia.
Tegu iš pykčio žmonos springsta:
Jų žodžiai chaose pradingsta.

XXIX

Kol mėgdavau dar jaunas siusti,
Be galo girdavau balius.
Ten patogiausiai laiškas siusti
Ar pakuždėti "myliu Jus".
Pasitikį savim vyreliai,
Priimkit mano išpėjimą.
Apžvelgęs nueitąjį kelią,
Manau, turiu gan prityrimo.
Ir jūs, mamytės, paslapčia
Dukras vis sekite pro žiūronus —
Pavojus slankioja ir čia,
Jį skiria tik siūlelis plonas.
Šį sykį atvirai rašau,
Nes nuodėmių jau nedarau.

XXX

Daug metų, dar daugiau sveikatos
Jaunystės pramogom paskyriau.
Jei papročiai nebūt' paire,
Vis balių būčiau advokatas.
Myliu pasiutusiai jaunatvę,
Myliu, lyg karnavalą gatvėj,
Jos džiaugsmą, išdaigas, jausmus.
Kaip gaila — sykį lanko nus.
Myliu damas kvapiuose rūbuos',
Dėl jų kojyčių net alpstu.
Nors Rusijoje kojytės grubios,
Radau jų porą, ak, žavių*.
Ir nors atšalęs jų ilgiuos',
Mane sekioja jos sapnuos'.

*) Ponia Riznič-Puškinio meilė.

XXXI

Betkad, betkur, net dykumoje
Širdis pamiršt jus negalvoja.
Nūn esat kur, kojytės, jūs,
Kur mindot vasaros žiedus?..
Užaugę šiltdaržy — rytuose,
Svajojat gal pažinti šiaurę,
Papeikti mūsų žiemą žiauria,
Palikti pėdsakus snieguose.
Beje, jums persiškas kilimas
Švelnesnis, neg' sniegų rietimas.
Dažnai pamiršdavau dėl jūsų
Garbės viliojančios troškimą,
Nelaisvę, tėviškės ošimą.
Gražint kas buvo gaila triūso.
Lyg pievoj, pėdsakai jūš' dingo.
Jaunystės laimė apgaulinga.

XXXII

Liemuo Dianos, Floros skruostai
Be žodžio dieviški, draugai.
Bet Terpsichoros kojų mostai
Labiau svaigina. Lyg nuodai,
Jos atpildą savyje slepia
Už smilkalus aistrų žinyčioj
Ir viltį kursto nors ir trapią:
Pagunda belsis į seklyčią.
Žaviuos kojytėmis, Elvina,
Svečiuos' po staltiese ilga

Ar braidant deimantų rasa,
Prie žaizdro žiemą giriant vyną,
Parketo veidrodžiuos', žaviuosi
Į uolą lipant pajūriuose.

XXXIII

Kai jūrą šelstančią stebėjau,
Bangom baisiausiai pavydėjau.
Kodėl, kaip jos aš negaliu
Prie kojų prisirišti švelnių
Ir išbučiavęs jas numirti —
Putą ažiūrine ištirpti.
Nebūtų toks pašėlęs ūpas,
Bučiuojant man Armidų lūpas
Ar skruostų kaistančių ugnis
Ar troškulio pilnas krūtis.
Ir, rodės, niekas nepagaus
Geismų taip vergiškai daugiaus.

XXXIV

Atmintyje dar vaizdas tilpo,
Jį, tarsi gyvą, vis menu.
Laikau laimingas balno kilpą
Ir koją rankoje jaučiu.
Jos — paukščio lizdo — šilima
Man širdį vystančią gaivina,
Jaučiu — jon liejas palaima
Ir laiko nuosėdas naikina.
Gana! Gražuolių išdidžių
Nebetrukdysiu plepia lyra.
Jos nevertos nė balso tyro,
Nė jų sužadintų aistrų:
Vienodai melo jų žvilgsny,
Jų žody, kojos', bučiny.

XXXV

Kur mūs' Oneginas?.. Iš balius
Ilsėtis grįžta kiek išbalęs.
Prikeltas būgnų Peterburgas
Jau ima užti, tarsi turgus.
Va, raivosi pirklys, nešikas.
Į biržą velkasi vežikas.
Ochtietė*) pienu nešina
Per sniegą girgžda tekina.
Pripildo aidas jau gatves,
Langinių trenksmas, melsvi dūmai
Į dangų stiepias, tarsi krūmai.
Ir vokietis, darbštus kepėjas,
Kepurę baltą užsidėjęs,
Jau atidaro vasisdas**).

*) Ohta — priemiestis.
**) Kepyklėlė.

XXXVI

Bet balius triukšmo nukankintas,
Vidurnakčiu pavertęs rytą,
Bedugnėn miego nusirito
Inkstu taukuose pavadintas.
Vidudienį ant kojų stojas,
Kasdien tas pat ligi rytojaus.
Gyvenimas, kaip mums jis rodos,
Kartu ir margas, ir vienodas.
Pasisekimo užliūliuotas,
Visaip gražuolių išbučiuotas,
Privalgęs sočiai ir prigėręs
Ar juto laimę kavalierius?..
Ar neperdaug puotų jis vaikęs,
Ar buvo atsargus ir sveikas?

XXXVII

Ilgainiui jaudintis atprato,
Nuo triukšmo raukėsi jisai.
Apleisdavo gražuolių ratą
Be gailėsčio dažnai visai.
Pažino apgaulės kartėlį,
Įgriso ir draugai pašėlę.
Jėgų pritrukdavo nabagui
Aplaištyt buteliais šampano
Beef-steaks'ą, Strasburgo pyragą,
Kartoti anekdotą seną.
Per pagirias galvelę laužo.
Jis jau ne toks veržlus padauža.
Jam nusibodo tualetas,
Varžybos, kardas, pistoletas.

XXXVIII

Kiek anglų spliną primenaš,
O, tariant rusiškai, chandra —
Slogutis — pavergė dūmas.
Koks buvo jis, ne toks yra.

Bet nusišaut, pamanė, kvaila.
(Nutraukt romaną būt' mums gaila).
Senų dievų išsižadėjęs,
Lyg Child-Haroldo pasekėjas,
Paniūres slankiojo salonuos'.
Ir nė šmeižteliai, nė bostonas,
Nė žvilgiai, atdūsis išsprūdęs
Nūn nepatrauklūs. Tarsi rūdys,
Jau graužia nuobodis jo sielą.
Kas jį viliojo, nūn nemiela.

XXXIX, XL, XLI

XLII

Diduomenės pamaivos keistos,
Ir jus jau esat jo apleistos.
Pasakius tiesą apie ponus,
Gan nuobodus aukštasis tonas.
Tikiu, sutikti galite damą,
Jums tauškiančią apie Bentamą.
Ir Seją, nors jų aplamai
Žodeliai nekalti — puzrai.
Ir tiek išdidžios jos, tiek kilnios,
Kiek tariamo orumo pilnos,
Apdairios, tiklios ir protingos,
Tiek skaisčios, rimtos ir taktingos,
Tiek tolimos, kad, dievaži,
Vos žvelgęs spliną pajunti.

XLIII

Ir jūs, gražuolės pienaskruostės,
Kurias rogutės paryčiais
Namo nusineša su vėju,
Ir jūs jam spėjot nusibosti.
Jisai kitais keliais nuėjo:
Kūrybos serga ankryčiais.
Va, atsiskyręs, lyg mėnulis,
Mėgina plunksną, — bet Pegasą
Pagaut nevyko net su lasso,
Ir iš kūrybos gavos nulis,
O norai sukišti į tarbą.
Nelemta jam pakliūt į tarpą
Žmonių, kurių paliest nenoriu,
Nes dalyvauju pats jų chore.

XLIV

Taip teko merdėt mūs' dykiniui
Su siela tuščia begaliniai,
Kol ėmė savintis mintis
Iš svetimo lobyno jis.
Jau knygų perskaitė daugybę.
Bet ar sugrįžo jam ramybė?..
Ką mato?.. Apgaulę ir melą,
Kliedėjimų ir vylių balą,
Prasmės ir sąžinės net stoką,
Pasenus' dabartį gerokai,
Apipelyjusią senovę...
Tfu! Čiaudo, nusispjovė,
Ranka numojo į knygas
Ir paslėpė po marška jas.

XLV

Viršūnių prietarus paspyrus,
Ramesnėn vieton nusiyrus,
Su juo man vyko pagaliau
Susipažinti iš arčiau.
Aš mėgau jojo svaigingumą,
Neįprastą sutikt' keistumą
Ir nors ir staigų šaltą protą
(Kai mano pikto, kaip kuproto).
Abu pažinę buvom aistrą,
Abu širdies užspaudę gaisrą,
Abu gyvent praradę skonį,
Nes ujami bedugnėn kone
Aklosios laimės ir žmonių
Angoje brėkstančių dienų.

XLVI

Žmonių negali neapkęsti
Gyvendamas dažnai kas mastė,
Kas jautė daug, neišvaikys
Negrįšimų dienų šešėlių:
Visam jam dingo žavėsysis.
It angis, praeitis jį vėlei
Kartu su atgaila kankina.
Žinia, tai šneką kiek gaivina.
Onegino kandi kalba
Pradžioj vis stebino mane.
Vėliau su ja apsipratau,
Klausiausi ginčo dėmiai jau,
Tulžies atmiešto kreivo juoko
Ir epigramų jo piktokų.

(Bus daugiau)

GYVOJO KAUNO ESKYZAS

Pulgio Andriušio "Tipelio" proga

Sakoma, kad iš grožinės prancūzų literatūros galima susidaryti gana tikslų optinį Paryžiaus vaizdą. Beveik visos jo gatvės, aikštės, krantinės, beveik visi senesni paminklai, tiltai, skersgatviai ir net kai kurie pastatai savo tikriniais vardais figūroja daugelio klasikų ir neklasikų darbuose, iš kurių galima rekonstruoti šį miestą. Bet dar ryškesnė prancūzų literatūroje tipiška paryžietiška nuotaika.

Nepriklausomos Lietuvos laikinosios sostinės optinį eskyzą ir jos kvapą pateikia Pulgis Andriušis "Tipelio" humoristiniame romane, kurį neseniai išleido Gabija ir kurį, mūsų nuomone, didžiausiu malonumu paskaitys tiek savo amžių praleidęs Kaune, tiek jį tik iš tolo bepažinęs, lietuvis.

Kad ir skystas, kad ir labai jau "moderniškais", tikslumo nemėgstančiais, štrichais nubrėžtas Kauno vaizdas, bet jis gyvas ir įdomus. "Kvaraciejau, tik tu vienas gali suprasti, kas tai yra pavasario rytas Kaune! Tu neduosi meluoti, kaip viskas prasideda staiga, sakytum kas iššautų iš bebalsės patrankos. Žinai tu, kaip visą kūną suktrato drebulys, o aplinkui šėma, šėma, viena koja dar naktyje, o kita dienoje...

"...Saulės pluoštai, prasišverbę skersgatvių plyšiais įstrižai pasikabina Laisvės Alėjoje, kryžiuodamiesi kaip pirožektoriai teatro scenoje, kur vienas po kito atgyja Kauno aktoriai, kapsi šungaudžio vežimas, ajajuoja šunelis, dumdamas trilinkas į tarpuvartę, o tenai gavęs su šluota iš kiemsargio, nurūksta į Karmelitus, pražvanga bidonais Pienocentras, šliumši pilstomas pienas, šlavikai sustumia dulkes į saulės pluoštus, miesto valdyba paleidžia vandens sroves ant šaligatvių, vaivorykštėmis žaidžia spinduliai, užsidega ugnimis liepaičių vršūnės, suliepsnoja stogų čerpės, sutvaska veidrodžiais krautuvių vitrinų, girgžda spynų raktai, nudžergžga geležinės štangos nuo krautuvių ūrų, šlepsi žingsniai, dar daugiau saulės, užtvinsta visa Laisvės Alėja, dabar vėl ilgai kabos ore uždegtas rytas, sodriai kvepia su rasa Nepriklausomybės aikštėje gvazdikai, levukai, invalidas laisto rožes karo muziejaus sodelyje, iš restorano grįžta muzikantas Ožeškienės laiptais, trankydamas besėtlę į akmenis, musės būbia aplink jo lūpų kraštus, kur dar nenu-džiūvo krupnikas ir pyragaičių cukrus, derasi atsišriubavęs visais sraigtais frantas su vežiku dėl užmokesnio, ant pylimo ties Vytauto bažnyčia sėdi po kaštanu gimnazistė su istorijos vadovėliu, gerai mokslas eina į galvą su rytmečio rasa, seminarijos kieme tarp rožių poteriauja juodas kunigas baltu veideliu, į Jonavos gatvės žolingus šlaitus iš-

stumia ožkutę žydą, meno mokyklos kieme ant kalvos išsitiesęs drobę dailininkas nori pagauti Kauną visame mirgėjime — nė velnio tu nenu-paišysi, kas ten dabar vyksta žaliame slėnyje tarp dviejų upių! Va, pribraukei angliu linijų, gaila tik drobės, ne, geriau pasėdėk sunėręs rankas, mesk į rasą teptukus, nieko neišeis, kai Kaunas išsitiesia po kojomis rytmečio saulėje!

"Vilijampolės pievose prie Neries pešasi varnos dėl išverstų karvės vidurių, vaikštinėja su katiliuku ant galvos mokytas žydą iš ješiboto, bakšėdamas lazdele į gurvolius, timplteli oras, nustaugus fabrikams, atbėga aidas Nemuno slėniu iš Šančių, riaumoja Maisto kaminas Linksmadvarėje, šaukia kaminai, daužosi bažnyčių varpai, tiltus drebina vežimai, Nemuno vandenyse paklydę garlaimiūkščiai atsišaukia griaudžiai švilpukais, dūmai šoka į dangų, sudžergždžia lentpjūvių zeimeriai Jonavos gatvėje. Žuvų rinkos būdelėse blizga veidrodukai ir stiklinės sagos, Vilniaus gatvėje kvepia mielėmis ir degintom aguonom, banga po bangos liejasi darbininkai, šoka į autobusus". ("Tipelis" — 222, 225, 226 ir 227 psl.)

Tokiame lengvais brūkšniais nuškiecuotame Kaune, kuriame spiečiasi valstybinės ir kultūrinės įstaigos ir kuriame daugiau galimybių, negu bet kuriame kitame Lietuvos mieste, gyvena herojai: visos mokyklas išmėginęs, bet nei vienos jų nepabaigęs Pranciulis, poetas-vaikata Kvaraciejus, tarnybose neišsilaukęs Varanka, Hitlerio ir Mussolinio doktrinoms pataisas siūlęs geltonosios spaudos bendradarbis Paragis, dailininkas Skiauteris ir kt.

Jie visi jauni, turi gabumų, bet nedakepti inteligentai — inteligentinis lietuviškojo didmiesčio proletariatas. Kol kuris jų lanko vieną ar kitą mokyklą, tol turi šioji tokį materialinį užtikrinimą, nes "Geras buvo tų laikų Kaunas! Ir Žaliakalnyje ir Senamiestyje ir net Vilijampolėje labdaringos ir politinės organizacijos, viena su kita lenktyniaudamos, steigė moksleiviams bendrabučius, tikėdamos sau prisi- auginti atsarginių vyskupų, ministrų, agitatorių, profesorių, bedievių, generolų, bolševikų, — žiūrint, kokia partija išlaikė bendrabutį arba prieglaudą".

Bet atūrūkęs nuo mokyklos toks "studentas" turėdavo išeiti iš bendrabučio, kuriame, pagaliau, taip pat skurdžiai buvo gyvenama. Tada tekdavo užsiregistruoti savivaldybėje inteligentu-bedarbiu ir laukti tarnybos, vieną kitą litą sukalandant iš atsitiktinių uždarbių. Kai nieko geresnio nelikdavo, būdavo gera ir dienraščių turi-

nį perrašinėjančio keistuolio atsargos puskarininkio Burneikos Debesų gatvėje esanti palėpė, kurioje buvo galima veltui pernaktuoti. Dienomis būdavo galima bastytis miesto sode, paplūdimy, sukeliotis Konrado kavinėje ir "kombinuoti".

Socialiniu požiūriu, šie žmonės yra nevykėliai, nesusipratėliai. Jie per daug nutolę nuo darbo klasės, kad galėtų su ja solidarizuotis bei reikštis jos apimtyje ir neįėję į buržuazinę visuomenę. Tai tipingas kapitalistinių miestų produktas, kokio netrūksta kiekviename didesniame centre. Autorius jo atsiradimą ir buvimą paaiškina taip pat tipinga buržuazine pažiūra į gyvenimą: "— Visokių žmonių yra, visokių ir reikia, o jeigu ir nereikėtų, tai kur tu juos padėtum..." Tuos žodžius užrašo savo "Testa-

mente" puskarininkis Burneika, kuris kasdieną sužymi dienraščių turinį būsimiems mokslininkams.

Kad ir nesutinkant su autoriaus išvadomis, bet gi reikia pabrėžti, kad humoristinis "Tipelio" romanas sudaro savotišką išimtį mūsų tremties literatūroje. Mes jį laikome nepriklausomybės laikų Kauno, jo visuomenės, jo paslapčių ir intymaus gyvenimo lengvu eskyzu, kuriam dar toli iki spalvų ir išbaigtinumo, bet kuris parodo, kad ir lietuviško didmiesčio aplinkoje galima surasti įdomių charakterių ir įdomių situacijų, kurios siūlo si lietuviškojo žodžio meistrams.

A. S.
Pulgis Andriušis "Tipelis". Išleido Gabija. Dailininkas Romas Viesulas. Tiražas 1,000 egz. Kaina \$3.00.

JEIGU NEBŪTŲ SENŪJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ, NEBŪTŲ IR NAUJŪJŲ!

Prof. Vaclovo Biržiškos "Senųjų Lietuviškų Knygų Istorija" yra veidrodis, kuriame atsispindi pirmųjų lietuviškų knygų kelias. Kietais viršeliais irištos knygos kaina yra tik \$3.00, minkšt. \$2.50. Knyga Jums bus pasiūsta, jei atsiūsute pinigus šiuo adresu:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

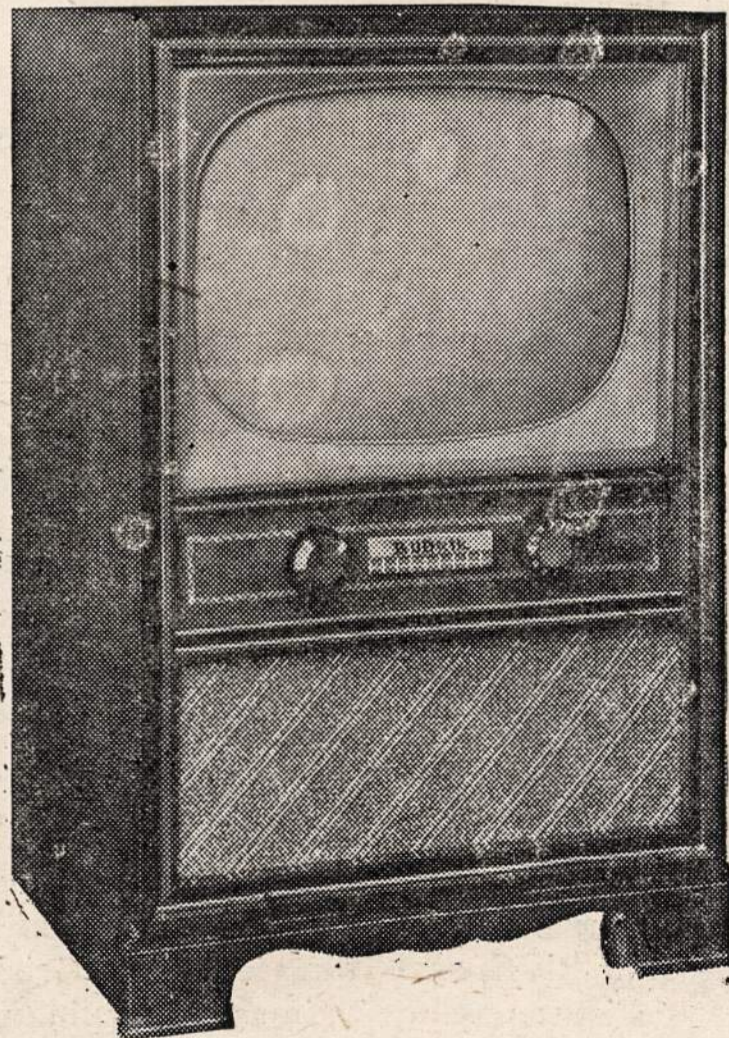
CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

TELEVIZIJOS 1955 METŲ MODELIO

RCA-Victor, Admiral, Philco, Dumont, Zenith, Gen. Electric, Crosley pirkite pigiausiomis kainomis iš Budriko, su pilna garantija ir lengvais išmokėjimais. Didelė nuolaida už jūsų seną televiziją.

RCA patento su Budriko ženklu TV, garantuota 5 metams. Dėl televizijos sutaisymo paskambinkite CALumet 5-7237. UŽ \$3.00 ATEINA Į NAMUS.

JOS. F. BUDRIK, INC.
3241 South Halsted Street

Atidara nedėliomis nuo 11 iki 5 val. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 9:30 vakare. Kitom dienom nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Radio Valanda leidžiama Budriko kas ketvirtadienio vakarą nuo 6 iki 7 val. iš Radio Stoties WHFC, 1450 kilocycles.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JANUARY 29, 1955

Lietuva gyventi kelias.
Ten kas naktį bombos kledi:
Griūva puikūs pastatai,
Tau nerūpi kraujas lieti, —
Tu statai, statai, statai.

Dabar ji, jau išgabenta iš Lietuvos, ir gyvenanti tremty Penzoj tų pačių metų lapkritį mėn. rašo:

Šaltuos miškuos numirę la-
[pai šlama.
Į apsiaustą sukruvintą supie-
[si.

Ir medžiai tartumei bena-
[miai

Sausas rankas įtave tiesia.
Jaunystė — rudenio gėlė
Į purvą kruviną suminta.
Net miško beržui širdį gelia,
Ir ašaros epušeį krinta.

Į motiną, į žemę kantrią
Sugrįžta jie — prie kūno kū-
[nas.

Kada surasim vienas kitą?
Ak, nesuprantamos žvaigž-
[dyno rūnos.

Ne jau gyvenimas sugriautas?
Ir neša, neša kraujo sriautas.
Koki krantai kada priglaus
[mus?

Taigi, jau vien tik abejonės ir raudos ir nieko sovietiško, komunistiško. Didis susirūpinimas, kokie krantai ir kada jie priglaus.

Ir visa to meto S. Neries kūryba jau be komunistinių šūkių, be propagandinių išsireikškimų. Tiesa, kartais antgalviai tokie kaip Raudonarmiečio motina, bet turiny nieko "raudono", o tik kas tinka visiems, kas bendra. O štai "Sakalai broleliai" ar "Partizana! miškuose" kalba apie tėvynę ir partizanus, bet ne apie "plačiąją ar sovietinę" tėvynę ir ne raudonuosius partizanus ji mini, bet bendrai rašo apie partizanus. Rodos, 1941 m. lapkričio mėn. SSSR buvo pats kritiškiausias ir karščiausias mėnesis, kada ten apie partizanus dar nebuvo kalbama, o Lietuvos tų metų birželio 22 d. sukilimo partizanų vardas jau plačiai buvo visame pasauly nuskambėjęs. Ir kas dabar atspės, kokius partizanus širdy turėdama S. Neries tada rašė.

Štai keli posmai iš tų jos eilių:

Žygiams, o ne žodžiais
Mes tėvynę mylim.
Ir širdies ugnim tik
Prakalbam į ją.
Kanonadai griaudžiant,
Švino lietui lyjant,
Mes petys į petį
Stojam mūšyje.
Arba dar ten pat:
Kietas mūsų plienas!
Tenedrįsta šėlti
Dilgėlės ir usnys
Žemėje šventoj.
Širdys mūsų — plienas.
Tenedrįsta kelti
Ižūlaus pakaušio
Išgamos rytoj!

Karingi ir teisingi žodžiai bet kuriems tėvynės išgamoms. Jei, prileiskime, kad nesuklydėle buvo S. Neries, bet tikrai išgama, tada ir jai pačiai tik-tų tie jos žodžiai.

Tie žodžiai tinka ir tiems, kurie vos į laisvę peržengusius slenkstį, kurie po puodu leido

Laiškas Redakcijai

Gerbiamoji "Naujienų" Redakcija,

Prašau neatsisakyti įdėti į Jūsų laikraštį šį mano pareiškimą:

Neseniai iš spaudos išėjusiame "Gabijos" literatūros metraštyje mano eilėraščiuose padaryta tokia daugybė grubių korektūros klaidų, kad jie yra neatpažįstamai sudarkyti.

Kad ir pripratus prie eilinių korektūros klaidų, šiuo atveju "Gabijos" leidyklos, mandagiai sakant, nerūpestingumas peržengia bet kokias ribas ir vargu ar daro garbę toms institucijoms, kurios iš įpratimo yra laikomos kultūrinėmis.

Iš anksto dėkodamas už eventualų šio laiško paskelbimą, reiškiu nuoširdžią pagarbą.

Henrikas Radauskas
Chicago, 1955 m. sausio 24 d.

daigus, juos atėjūnai iš rytų prisidengdami komunizmu sutrempe savo kruvinomis vyzomis ir sužalojo Salomėjos Neries kūrybą vos pradėjusią žydėti. Jaunas, brandus daigas supurvintas, suniekintas.

Argi tam tiek mes žuvom,
[kovojom,
Kad tėvynė vėl baudžiavą
[bristų?

Klausia S. Neries savo eilėse "Žemė dega". Taigi ar tik tam? Ar tiktai tam dabar pavergtos Lietuvos žmonės baudžiavą brenda? Ir toliau S. Neries į mus šneka:

Juk senoliai čia saulėje kaito,
Vėjuos žvarbo — žemelę my-
[lėjo-
Nebe tavo miškai ir laukai
[tie,

Ramunėlė balta pakelėje.
Tavo kelias — tai tremtinio ke-
[lias.

Ilgesys — tavo duona kasdienė.
Tiktai saują gimtosios žemelės
Prie krūtinės nešioji, vargdie-
[ni.

Ji šneka apie savo žemę, o ne "plačios" tėvynės žemę. Tiesa, tų pačių eilių sekančiame posme ji sakė, kad ta žemė po savo kojomis paminė vokiečių fašistai, bet dabar ta žemė, ne savo žemę, alina raudonieji fašistai, pridėsime nuo savęs. Taigi, bolševikmečio S. Neries kūryba sukelia visokeriopų abejonių ir prieštaravimų.

Ir bus vietoj, jei tas savo pastabas baigsime S. Neries žodžiais, kurie tinka nudienės Lietuvos gyventojams:

Mes kovosim, nesiliausim ko-
[voje,
Kad tėvynei tas jungas nu-
[kristų.
— P. B.

PS. Komunistų lietuvių spauda skelbia, kad S. Neries eilėraščiai išversti ir išleisti rusų ir kitų jų pavergtų tautų kalbomis ir dabar esą verčiami kinų kalbon. Neabejotinai ne visa jos kūryba verčiama į kitas kalbas, o tik parinkta, kas tinka komunistų reikalams.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 29, 1955

Ateity gali įsigalėti viena neutrali kalba tautų savitarpiame bendravime

Praeitų metų gruodžio 10 d. UNESCO 8-ji visuotinė konferencija Urugvajaus sostinėje Montevideo priėmė palankią rezoliuciją, liečiančią neutralios tarptautinės Esperanto kalbos vartojimą pasaulio tautų savitarpiame bendravime. UNESCO yra Jungtinių Tautų Organizacijos specialus skyrius, įsteigtas 1945 m., kurio tikslas rūpintis edukacijos (auklėjimo), mokslo ir kultūros reikalais. Anglų kalboje ši organizacija rašoma UNESCO, t.y. santrumpa iš žodžių — United Nations Educational Scientific and Cultural Organization.

Taigi ši Unesco konferencija savo plenumo posėdyje priėmė tokią rezoliuciją:

Visuotinė konferencija, aptarusi Generalinio Direktoriaus pranešimą dėl tarptautinės peticijos Esperanto kalbos reikalui,

1) pažymi pasiektus Esperanto kalbos rezultatus, pasireiškusius tarptautinių intelektualių pasikeitimų ir tautų savitarpinio bendravimo srityse;

2) konstatuoja, kad tie rezultatai sutampa su Unesco tikslais ir idealais;

3) paveda Generaliniam Direktoriui toliau sekti patirties veiksmus, kuriuos parodo Esperanto kalbos vartojimas edukacijai, mokslui ir kultūrai, ir tuo tikslu įpareigoja bendradarbiauti su Universaline Esperanto Sąjunga visose srityse, kurios yra artimos bei svarbios abiem organizacijoms;

4) konstatuoja, kad kai kurios valstybės pareiškė esančios pasirošusios įvesti ar išplėsti Esperanto kalbos dėstymą mokyklose, ir prašo tas valstybes painformuoti Generalinį Direktorių apie pasiektus šitoj srity rezultatus.

Be to, ši konferencija pripažino, kad Universalinės Esperanto Sąjungos atstovas turi teisę dalyvauti patariamuoju balsu visokiose Unesco konferencijose.

Šituo atžvilgiu Esperanto kalbai plėstis atsidaro nauji vartai. Ligi šiol buvo sukurta ir daugiau panašių tarptautinių kalbų, bet visos jos turėjo daug įvairių ydų ir todėl negalėjo taip išsiplėsti, turėti tokią literatūrą ir pasiekti tokių vaisių tarpusavio bendravime tarp įvairių tautų žmonių, kaip Esperanto, d-ro L. Zamenhofo sukurtoji tarptautinė kalba. Juk paskutiniaisiais laikais tiek įvairios valstybės, tiek įvairių valstybių įvairūs mokslininkai šaukdavo visokias tarptautines konferencijas, kuriose tekdavo daug laiko, lėšų ir kantrybės išleisti ištiesai eilei vertėjų, kurie būtų visiškai nereikalingi, jei būtų visur tokiais atvejais vartojama viena neutrali kalba. Jokia tautinė kalba negali būti kaipo tarptautinė, nes kitos tautos negali sutikti duoti kažkokių privile-

gijų kitai tautai; dvi ar daugiau kalbų vartojant taip pat nesiderina su bešališkumo pagrindais, tad geriausia tokiais atvejais sistema yra viena neutrali pagalbinė tarptautinė kalba. Betkokia tautinė, gyvoji ar mirusioji, kalba yra gerbtina, tačiau netinka tarptautiniam vartojimui. Įvairiausių žmonių sąskrydžiuose vartojant betkokią tautinę kalbą duodama kažkokia pirmenybė tai kalbai ir kartu tajai tautai, kuri tą kalbą vartoja. Visa tai nėra geras reiškinys, kuris stipriai užgauna arba įžeidžia kitas tautas, kurių kalbos nėra vartojamos tokiuose sąskrydžiuose ar konferencijose.

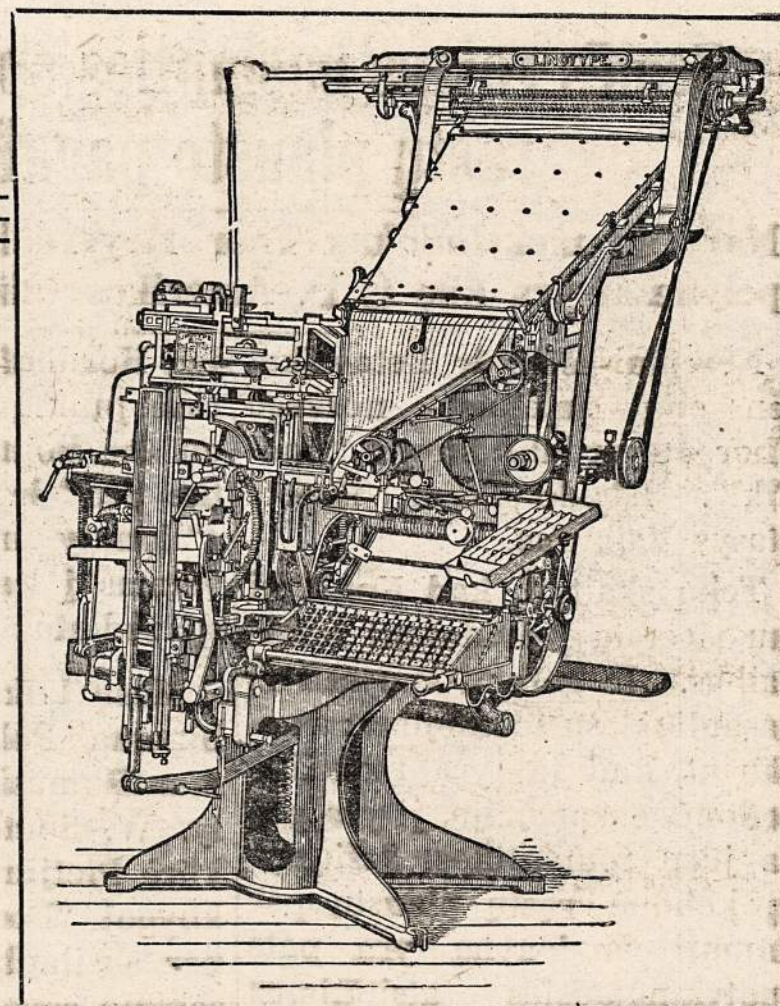
Mums lietuviams tenka tik prisiminti tuos nuotykius, kuriuos patirdavome bendraudami kad ir su savo artimiausiais kaimynais. Pavyzdžiui, turėjome ir dabar tebeturime bendravimo draugijas ar sąjungas su latviais, su kuriais susieinant tenka nei iš šio nei iš to vartoti kitų kaimynų kalbas, kaip antai: rusų ar vokiečių. Atsimenu, tuojau po pirmojo pasaulinio karo, kai tekdavo konferuoti su latviais, kalbėdavomės daugiausia rusiškai; bet praslinkus keliolikai metų rusų kalba jau ne visų buvo gerai kalbama ir tada jau reikėdavo daugiau vokiškai šnekėti. O jei dar tekdavo kartu konferuoti dar su kitų valstybių žmonėmis, tad tuojau susidarydavo sunkumų, nes be vertėjų jau nebegalima buvo išsiversti. Visa tai labai apsunkindavo betkokį savitarpinį bendravimą. Nors daug kas Esperanto kalbą vadina dirbtine kalba, bet kas moka šią kalbą, tad jokio dirbtinumo nejaučia, nes iš tikrųjų ji yra paremta esamų kalbų pagrindais ir taip sukonstruota, kad tampa viena lengviausių arba lengviausiai išmoktamų kalbų. A. Kelmutis

"NAUJIENAS" SKAITO VISU SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, MOKSLININKAI, VALSTYBININKAI, DVASININKAI, PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI. JIE ŽINO, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
visus mokesčius čia sumokėjus
100% apdrausta
DRABUZIAI GYDUOLĖS ir t. t.
Jūsų giminės gausna be jokių jiems išlaidų
CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354
Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

NAUJIENOS ATLIEKA SPAUDOS DARBUS

NAUJIENOS spausdina laiškus, vokus (konvertus), atvirukus (post cards), pranešimus, priminimus, įvairios rūšies tiketus, tiketų knygutes, žinias apie pobūvius, vestuves, krikštynas, sukaktis, minėjimus, biznio atidarymus, išpardavimus, mokesčių knygutes, draugijų įstatus, konstitucijas, brošiūrėles ir knygas.

NAUJIENOSE galima pasirinkti įvairios rūšies ir įvairių spalvų popierių.

NAUJIENOS turi įvairių rūšių angliškas ir lietuviškas raides su nosinėmis, uodegutėmis, taškais, brūkšneliais, rageliais ir kirčiais.

NAUJIENOSE įvairūs darbai atliekami lietuvių arba anglų kalbomis.

NAUJIENOSE spaudos darbai atliekami greitai, švariai, tvarkingai ir pigiai.

Čikagiečiai spaudos darbus gali atnešti į NAUJIENAS, o tolimesnių lietuvių kolonijų gyventojai spaudos darbus gali atsiųsti paštu. Gavę spausdinti norimą darbą laišku, jį tuojau išspausdinsime ir pasiųsime. Visa eilė lietuvių šitaip NAUJIENOSE jau dabar atlieka spaudos darbus.

Įvairiais spaudos darbais kreipkitės į NAUJIENAS, jos mielu noru tą darbą Jums atliks.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois. Telef.: HAYmarket 1-6100

